

ad Spøgl. 731

Det Portrait af Hendes Majestæt Dronningen i siddende Stilling, som blev seet paa Academiets Udstilling i 1824, staaer formodentlig endnu i en ret levende Erindring hos ikke faa Kunstnere og Konstvenner, især paa Grund af dets ædle Holdning og dets delicate Fuldendelse. Filippo Agricola, en bekjendt romersk Kunstner, vandt ogsaa ved dets Udførelse et hæderligt Bifald, skjønt dets Mangler ingenlunde bleve overseete (Schorns Kunstblatt for 1822 p. 24 og p. 71.). Den maleriske Behandling vidnede heelt igiennem om den største Omhyggelighed; det var udført paa en svær Trætavle; Alt syntes derfor at love Varighed og neppe anede dengang Nogen, at dette Maleri indeholdt i sig selv Spiren til en total Tilintetgiørelse, som blot behøvede et Par Decennier for fuldkommen at udvikle sig.

Det varede imidlertid kun faa Aar efter Udstillingen, før man opdagede cir-

gesom de cirkelformede, bestandig aabnede sig mere. En endnu større Ødelæggelse forvoldte de Spalter og Vindsprækker, som efterhaanden viste sig i selve Tavlen, og som aabnede sig i den Grad, at man kunde see heelt igjennem den ene af dem, en svær Revne, som gik tværs over Brystet. I denne Tilstand maatte Kunstværket betragtes saa godt som tilintetgiort, og selv det voveligste Forsøg paa at redde det kunde ikke længer være forbundet med nogen Risiko.

Prof. Møller anstillede nu allerførst en omhyggelig Undersøgelse af Materialet, hvorpaa Maleriet var udført. Det var 44 Tom. høit, 34 Tom. br., og malet paa tven-
de Valnøddetræs-Brædder af een Tommes Tykkelse, som vare sammenlignede. Bag paa dem var indfalsset en endnu tykkere Aske-
træs-Ramme, som var fire Tommer bred og som skulde ret sammenholde Brædderne og hindre dem fra at kaste sig. Men dette
Middel hindrede tillige Temperaturens fri

og uskadelige Virkning paa Valnøddetræet og blev saaledes Aarsag til Spalterne og Vindsprækkerne, som derfor ogsaa igjen trak sig sammen, umiddelbart efter at denne Ramme var borttagen. Brædderne vare heller ikke valgte med Omhu. Det ene var især fuldt af Knaster og Knasthuller, som vare udsprungne med Træ, og af Spring eller Revner, som vare udkittede. Og dette daarlige Materiale havde ogsaa efterladt sig Spor paa Maleriets Overflade, som man^{nu} først ret kunde forstaae. Alle disse Mangler kom imidlertid først frem, efter at den Overstrygning med Oliefarve, der havde skjult dem - maaskee allerede for selve Kunstneren - var bleven afhøvllet.

Paa Valnøddetræet var der udbredt en Kridtgrund og ovenpaa den en meget haard og glat Lakfirnis, som, da den blev staaende for sig og slet ikke forbandt sig med Farverne, havde været en væsentlig Grund til alle de ovenomtalte Ridser, som vanzirede Billedet.

Den eneste Frelse for Stykket maatte efter disse Resultater søges i at overføre det fra Træet paa Lærred, og, skulde dette Middel have Varighed, maatte Krideringen og Lakfirnissen ogsaa aftages; thi kun saaledes vilde det blive muligt, at tilveiebringe en Grund, der kunde holde Farven sammen, og sørge for at de fordærvelige Ridser ei paa ny skulde udvide sig. Det, som kunde gjøre denne Fremgangsmaade betænkelig, var Træets Friskhed og Haardhed. De bekjendte Overflytninger af ældre berømte italienske Malerier vare foretagne med ormstukket, hensmuldrende Træ, der jo langt lettere lod sig aftage; men Stykkets Tilstand hævede enhver Betænkelighed, og en duelig Snedker tog altsaa fat paa at afhøvle Træet indtil en saadan Tyndhed, at andre Midler kunne anvendes. Den Modstand, som Knasterne herved gjorde, og den større Tykkelse - een god Linie - som disse Partier beholdt trods Tandhøvlens Anstrængelser, tjente ei til at give godt

Haab; imidlertid virkede dog den jævnlige Giennemtrængen af varme Dampe ei alene paa det øvrige Træ, men ogsaa paa disse vanskeligere Steder, og Aftagningen gik heldig fra Haanden.

Kridtgrundens Aftagelse foraarsagede ingen Vanskelighed; Lakfirnissen derimod lod sig først langsomt opbløde ved varme Dampe og derpaa aftage ved Hjælp af Kniven i smaa stærkt klæbende Klumper, der et Øieblik efter igien vare steenhaarde.

Nu var kun Farveskallen tilbage, saa tynd, at Portraitet viste sig omvendt i alle dets Former. Efter at der var sørget for at bevare Farvens Smidighed og sikre den mod Luftens udtørrende Indvirkning, beholdt Maleriet en ny Grund i flere Lag af fiint Musselin, og efter at det saaledes var sat istand til at taale Indtrykket af grovere Traade, blev det sat paa Lærred og Blindramme og kunde nu modtage den sidste Hielp, som Restauratøren var istand til at give det ved Retouchering.

10

118. Da Maleriet, for at dette kunde skee, derpaa havde mistet sit Firnis-Dække, fremkom nye Besynderligheder. Farvens Overflade modtog ved Gnidning en mat Glands og gav en ganske egen Lugt fra sig. Den modstod Spiritus, men lod sig opløse i Terpentin. Malingens lækre Glathed forraadede Brugen af Retoucheerfirnis; hine Egenheder røbede tillige Anvendelsen af en eller anden Vox-Opløsning. Den Lethed og Delicatesse, hvormed man ved saadanne Hielpemidler seer sig istand til at sammensmelte Tinterne, har desværre ogsaa sine meget slemme Følger, især ved den stærkere Sammentrækning under Tørringen; og der kan intet Spørgsmaal være om, at jo ovennævnte Blanding, under de ovenfor berørte Omstændigheder, har bidraget Sit til at fremskynde Stykkets ynkelige Forfatning. Flere Forsøg paa at anvende lignende Blandinger ved Retoucheringen tilfredsstillede ikke Restauratoren; han foretrak derfor tilsidst, som det sikreste, den sædvan-

lige, simple Fremgangsmaade med Oliefarve,
og han havde den Tilfredsstillelse, da hans
Arbejde var færdigt, at de svage Spor, der
ved en nøiere Betragtning endnu viste sig
af dets tidligere Lidelser, ikkun tiende
til Vidnesbyrd om den Sikkerhed, hvormed
han havde truffet Agricolas delicate Far-
veblanding, og om den skaansomme Omhu,
hvormed han var gaaet til Værks ved at
udfylde de Sprækker og Ridser, som Ufor-
sigtighed og Ukyndighed havde foraarsaget.

U.H.

Nytt Magazin for
Kunstene & Haand-
værkene. 1841 no 9/10,
24. Aug. p. 65-68.

kelformede Ridser paa Billedets Overflade, og disse Ridser viste sig snart i bestandigt Tiltagende. Da de nu tillige paa flere Steder hindrede Nydelsen af Fortraitet, blev det overdraget den kongelige Conservator, Professor Møller, at raade Bod herpaa, og han søgte ogsaa med al mulig Forsigtighed, at udfylde de betydeligste af dem; men det næiere Bekiendtskab, han derved fik til Maleriet, lod ham alt dengang frygte for, at den Hielp, som han paa denne Maade kunde yde, ikke vilde være af nogen Varighed.

De følgende Aar viste kun altfor meget, at hans Frygt ei havde været uden Grund. De cirkelformede Ridser udbredte sig bestandig mere, især i de Partier, som vare behandlede med transparente og dybe Farver; og, da de tillige bleve meer og meer udvidede, gik paa disse Steder de finere Omrids, ja selve Klædemonnets Character aldeles tabt. Baggrunden blev overtrukket med et Net af Ridser, der, li-